

İlim adamları, büyük cisimlerin küçük cisimleri çektiklerini keşfetmişler. Bu noktada kafalar karışıyor? İlim adamı der: Gezegenleri tutan ve çeviren Güneş'teki çekim kuvvetidir. Müslüman der: Yok, Cenab-ı Allah'ın kudretinin tecellisidir...

Allah, kâinatta her neticeyi sebepler vasıtası ile yaratıyor. Zahiren sebepsiz bir netice yoktur. Neticelerin bir sebep vasıtası ile olması; âdetullahtandır, yani Allah'ın değişmez bir kanunudur. Lakin sebepler çok âdi, gayet derecede zayıf ve basit iken, zahiren sebeplerden hâsıl olan neticeler gayet derecede mükemmel ve sanatlı oluyor. Bunun hikmeti ise, insanın sebeplere takılıp neticeleri sebepten bilip şirke düşmemesi ve şükürsüzlüğe gitmemesidir. Buna rağmen insanların ekserisi sebeplerin arkasında, Allah'ın kudret elini ve isimlerinin tecellisini göremiyor, ya şirke düşüyor ya da gafletle sebeplere perestiş ediyor.

Bir tohum ve çekirdek, Allah'ın kudretine bir perde ve bir sebeptir. Çekirdek ve tohumun mahiyeti gayet basit ve zayıf iken, ondan çıkan ağaç gayet mükemmeldir ve çok sanatlıdır. Böyle bir sebebin, böyle bir neticeyi yaratıp, bütün işlerini tedbir ve idare etmesi mümkün değildir. O çekirdek ve tohum her şeye kudreti yeten bir Zât'ın memuru ve hizmetkârıdır.

Kâinattaki mükemmel nizam, hassas denge, harika güzellikler, her bir unsurun benzer noktalarının olması, aynı fitrat kanunlarına tâbi olmaları gibi sayısız fiiller, hikmetli bir sanatkârı ve varlığı ezelf ve ebedî olan bir yaratıcıyı, kudreti sonsuz olan tek bir İlah'ı (Allha'ı) kati bir surette ilan ve ispat ediyor.

Aynı şekilde cansız ve basit maddelerden, sayısız varlıkların icatları da hikmetli bir sanatkârı akla gösterir. Bir damla sudan insan, yumurtadan civciv, çekirdekten ağaç yaratmak ancak sonsuz bir ilim, mutlak bir irade ve nihayetsiz bir kudretle mümkündür.

Yine kâinatın umumunda sergilenen harika eserlerin sürekli değiştirilip tazelenmesi ayrı bir mucize, ve tevhide ayrı delildir. Zira bir terkip sanatın sürekli tazelenmesi ve değişmesi, o şeyin sanatkârının onun üstünde sürekli tasarrufta bulunduğu işaretidir. Yani; Allah isim ve sıfatlarını sergilemek için, sanat eserlerini sürekli bozup yeniden yapıyor.

Üstelik kâinat tarlasındaki tohumları öyle karmaşık olarak serpiyor ki; Allah'tan başka hiçbir kimse bu karmaşıklığı temyiz edemez, sanatlı yapamaz. O karmaşanın düğümlerini ancak sonsuz bir ilim çözüp içinden çıkabilir. Bir topraktan yüz binlerce tür bitki ve hayvanatı karıştırmadan ve şaşkırmadan çıkarmak; ancak sonsuz ilim ve

---

kudret ile mümkündür. Kâinatın tarlası hükmünde olan atomlardan, sürekli yeni kâinatları icat etmek ve onların eli ile harika sanatlar icra etmek; ancak Allah'a mahsus bir sikke ve mühüdüdür.

Cansız ve basit bir unsur olan topraktan, milyonlarca sanatlı, farikalı bitkileri ve hayvanatı yaratmak, başlı başına bir mucize olup tevhidin kati bir delilidir. Şayet şuurlu bir varlık, şuurlu bir sanata sebep olsa idi, o zaman insanların şüpheye düşmesi bir derece makul olabilirdi; ama mükemmel ve şuurlu varlıkların, cansız ve şursuz sebepler eli ile yaratılması, çok bariz bir şekilde; Allah'ın varlığına ve birliğine delildir.

Sebeplerin zayıf, sebepten hâsıl olan neticenin kuvvetli olduğuna milyonlarca misal verilebilir. Mesela, yüz bin kişilik bir şehri bir asker zorla bir yere sevk edebilir, burada sevk kuvveti askerin şahsından değil, askerlik münasebeti ile dayandığı ordu kuvvetinden geliyor. Bu yüzden "**asker kendi namına değil, ordu namına bu işi yapıyor**", denilir. Yoksa aksini iddia etmek hamakat olur. Zira bir askerin şahsî kuvveti yüz bin insanı zorla sevk etmeye yetmez.

Mercimek tanesi büyüklüğünde olan hafızanın, milyonlarca bilgiyi ve görüntüyü muhafaza etmesi; Allah'ın kudretinin bir harikası ve işidir. Şayet "**insanın hayatı boyunca bütün görüp duyduğu şeyleri, şu tırnak kadar et ve ondaki hücreler arşivliyor**" dersek ve oradaki, Allah'ın harika kudret ve tasarrufunu o âdi et parçasına ve şursuz hücrelere havale edersek; tam bir akılsızlık etmiş oluruz.

Her bir sebebin netice karşısında aciz ve zayıf olması, Allah'ın kudret ve tasarrufuna delildir, O'nun isim ve sıfatlarını güneş gibi ilan eder. **Elma gibi harika bir netice ile elmaya sebep olan ağacın arasında bin bir ism-i İlahi sığar, bunları okumak gerekir.**

Meselâ, Güneş'in diğer gezegenleri çektiği ve bir yörüngede tuttuğu sebepler açısından doğrudur, lakin çekim kuvvetinin arkasında **asıl iş gören Allah'ın kudret sıfatıdır.** Yani çekim kuvveti kanunu sadece itibarî bir kanun olup asıl fail, kudret-i İlahîdir. Kanunu kabul edip, kanun koyucuyu ve kanunu icra edeni kabul etmemek akılsızlıktır, en büyük bir cehalettir ve ahmaklıktır. Üstad Bediüzzaman "**Hem kanunlar ve nevamis denilen şeyler, ancak ilim ile irade ve emrin enva'a olan tecellilerinin isimleridir...**"(1) diyerek, bütün kanunlar Allah'ın isim ve sıfatlarına dayandığını ilan eder.

Biz ne çekim kanununu inkâr ederiz ne de bu kanun arkasında icracı olan İlahî kudreti inkâr ederiz. Ve ikisini aynı anda kabul etmeyi de bir tenakuz olarak kabul etmeyiz.

İlave bilgi için tıklayınız:

- [Hareket Bereket Getirir! \(Video\)](#)

-
- [Güneşin dönmesinin hikmeti nedir? \(Video\)](#)
  - ["Evet, izzet ve azamet ister ki, esbâb perdedâr-ı dest-i kudret ola aklın nazarında; tevhid ve celâl ister ki, esbâb ellerini çeksinler tesir-i hakikiden." Bu cümleyi nasıl anlamalıyız?](#)
  - ["Tabiat denilen ikinci şariat dahi, mecmu-u kavanin-i itibariyeden ibarettir. Sıfat-ı kudretin hâssası olan tesir ve icada mâlik değillerdir." İzah eder misiniz?](#)
- (1) bk. [Mesnevi-i Nuriye, Katre.](#)